

korte mededelingen

Vogels in de Lauwersmeer

Tijdens de Studiedag Lauwersmeer op 4 juni 1977 werd documentatie verschaft over de Lauwersmeer waarbij M. van Eerden en J. Prop over de vogels in dit gebied informeerden. Na de afsluiting van de Lauwerszee nam de oppervlakte aan potentieel broedgebied toe. Circa 55 vogelsoorten, een totaal van 10-15.000 broedparen werden broedend vastgesteld w.o. Pijlstaart, Krakeend, Bruine en Grauwe Kiekendief, Kwartel, Strandplevier, Kluut, Dwergmeeuw, Velduil en Grauwe Gors. Tegenwoordig vormt de Lauwersmeer één van de belangrijkste waterwildgebieden in West-Europa. Regelmatig komen er meer dan 100.000 vogels. De Wilde Eend, Wintertaling, Pijlstaart, Krakeend, Smient, Slobeend, Tafeleend, Brilduiker, Grote Zaagbek, Bergeend, Brandgans, Grauwe Gans en Kleine Zwaan overschrijden de bekende 1%-norm volgens toepassing van de Ramsar-criteria. Voor deze soorten wordt het gebied van internationaal belang geacht. De totale overschrijding van deze soorten bedraagt ten minste 149 maal deze norm. Samenvattend kan gezegd worden, dat bij de inrichting en het beheer van de Lauwersmeer rekening moet worden gehouden met het volgende:

- het voedselareaal voor de vogels mag niet ingekrompen worden. Dit zou het gevolg kunnen zijn van ontginning en uitbreiding óf aanleg van recreatieve en militaire voorzieningen.
- het open, grazige karakter van het gebied moet gehandhaafd blijven.
- hetzelfde geldt ten aanzien van open, kale oever langs de slenken.
- de waterstanden dienen laag te zijn in de zomer en relatief hoog in de winter.
- er moeten waarborgen zijn voor rust en goede waterkwaliteit.

De Werkgroep Lauwersmeer (postbus 90, Harlingen, tel. 05178-5541) gaf een brochure uit 'Lauwersmeer, natuur- en recreatiegebied of militair oefenterrein?'

Tussen duin en polder

Een dubbelnr. van 'Sterna' over landschap, flora en fauna van de Schouwse binnenduinen. Prachtig uitgegeven, zorgvuldig gedrukt met mooie tekeningen. Twee hoofdstukken over broedvogels van de vroongraslanden (Anton van Haperen) en vogels in de Elzenmeten (W. Karper). De vroongraslanden van Schouwen hebben circa 60 broedvogelparen op 350 ha, dat zonder meer goed is. Tevens is instandhouding van de Elzenmeten voor de vogels van groot belang, vooral voor zaadetende wintergasten, die door klimaat, voedsel en bescherming op Schouwen moeten kunnen blijven rekenen. Een bijzonder goed geslaagde uitgave van de Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland.

Eerste Kamer aanvaardt wijziging van Jachtwet

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft 7 juni jl. het wetsontwerp tot wijziging van de Jachtwet zonder hoofdelijke stemming aanvaardt.

Verdergaande harmonisatie jachtwetgeving in Benelux

De Ministerraad heeft op 17 juni jl. ingestemd met ondertekening van het protocol tot wijziging van de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming. Dit protocol strekt tot verdergaande harmonisatie van de wetgevingen op het gebied van de jacht. De voornaamste bepalingen zijn:

- het verbod 's nachts met een geweer te jagen;
- de verplichting een afschotplan voor grof wild op te stellen;
- de regulering van bij een jacht te gebruiken middelen w.o. wapens.

Tevens wordt het Benelux-Gerechtshof interpretatiebevoegdheid van uitvoeringsbeschikkingen gegeven.

Knalapparaten

Naar aanleiding van het bericht over knalapparaten in Friesland (jaargang 24: 134) in 'Het Vogeljaar' ontvingen wij van Eric en Marijke Hogervorst uit Heerhugowaard een krantenbericht uit 'Trouw' van 24.8.76 waarin nader wordt ingegaan op knalapparaten die de nachtrust storen. In de gemeenten Oostvoorne, Oudenoord, Middelburg en vele andere plaatsen is het gebruik ervan 's nachts verboden. Hellevoetsluis bereidt een voorstel aan de gemeenteraad voor. Op 20 meter afstand kan de sterkte van het geluid 115 decibels (A) zijn, op 1½ kilometer nog 65 dB (A). In de komende Wet op de Geluidhinder wordt voor een stadswijk een maximum van 50 dB (A) aanbevolen, voor het platteland overdag 40 dB (A) en 's avonds 35 dB (A). Is het knalapparaat afgesteld op één knal om de twee minuten, dan betekent dat 30 knallen per uur. Maar er zijn ook tuinders die het apparaat nog sneller afstellen tot wel twee knallen per minuut. Dat is 120 knallen per uur. Vooral voor fruitboomgaarden wordt het apparaat gebruikt. Het knal-apparaat is een jaar of vijftien geleden uitgevonden en werd toegepast op Nederlandse vliegvelden om zwermen vogels te verjagen. Deskundigen zijn van mening, dat het gebruik van het apparaat zinloos is, omdat vogels snel wennen aan dit soort geluiden.

Wet Bedreigde Uitheemse Diersoorten beperkt ook handel in dode dieren

De Adviescommissie Wet Bedreigde Uitheemse Diersoorten heeft een lijst opgesteld van diersoorten die naar haar mening wettelijk beschermd dienen te worden.

Het gaat hierbij om dode dieren en herkenbare delen van dieren, die men te zijner tijd overeenkomstig het bepaalde in artikel 3 van de Wet bedreigde uitheemse diersoorten, niet ten verkoop voorhanden mag hebben, niet te koop mag aanbieden, niet mag verkopen of afleveren.

Voordat daartoe een algemene maatregel van bestuur wordt uitgevaardigd, kunnen belanghebbenden echter nog hun mening over die lijst kenbaar maken. De lijst is verkrijgbaar bij het secretariaat van de commissie, Steenvoordelaan 370, Rijswijk, telefoon: 070 - 949233, toestel 2592.

Wie wil reageren moet dit schriftelijk doen vóór 15 augustus 1977 bij genoemd secretariaat. Zij die schriftelijk hebben gereageerd zullen, indien zij de wens daartoe te kennen geven, hun reactie mondeling kunnen toelichten tijdens een later te houden hoorzitting van de commissie. Nadrukkelijk wordt erop gewezen dat deze lijst met diersoorten betrekking heeft op dode dieren en herkenbare delen van dieren.

Raad van Europa

Voor de campagne 1979-1980 van het Europese Informatie-Centrum voor de Natuurbescherming is het volgende thema ter goedkeuring voorgelegd aan het Comité van Ministers: **De wilde fauna en de natuurlijke habitats**. Dit thema is voorgesteld door het Europese Comité voor de Bescherming van de Natuur en van de natuurlijke hulpbronnen tijdens de vergadering op 22 en 23 maart 1977 in Straatsburg. Het Secretariaat Generaal van de Raad van Europa zal binnenkort een voorlopig programma opstellen waarin richtlijnen worden gegeven voor deze campagne, die officieel zal worden geopend tijdens de 4e Conferentie van Ministers voor het Milieu, die van 21 tot 23 september 1979 zal plaatsvinden in Zwitserland. Ieder deelnemend land in zijn eigen nationale campagne die aspecten van het thema kunnen belichten, die speciaal op dat land van toepassing zijn. De campagne heeft tot doel het publiek te wijzen op de gevaren van het spoedig uitsterven van talrijke dierenplantesoorten, alsmede het verdwijnen van sommige landschappen.

De vogels in het Europese Parlement

Het komt er niet alleen op aan de nog levende vogels te beschermen, maar eveneens de totale vogelpopulatie op een niveau te brengen dat verenigbaar is met de ecologische eisen, aldus het standpunt dat werd aangenomen door het Europese Parlement op zijn laatstgehouden zitting.

De vogels van Europa hebben op de banken van het Europese Parlement tal van verdedigers gevonden.

Zo hield de heer Ajello een rede waarin hij er op wees dat als gevolg van een ondoordachte uitroeiing van de stootvogels in sommige gebieden van Italië er een gevaarlijke toeneming is ontstaan van het aantal adders. Mevrouw Kruchow drong van haar kant aan op de bescherming van de vogelnesten.

De heer Spicer nam de gelegenheid te baat om een pleidooi te houden ten gunste van de otters.

De heer Burke, het lid van de Europese Commissie dat is belast met milieuzaken, stelde er overigens prijs op mede te delen dat de instanties op het gebied van de jacht, zowel op internationaal als op nationaal niveau, door de Europese Commissie op passende wijze werden geraadpleegd.

Aan het slot van dit debat verleende het Europese Parlement zijn steun aan de actie die door de Europese Commissie werd voorgesteld om 40 vogelsoorten, die met uitsterfing worden bedreigd, beter te beschermen.

Hóógvliegers laten vogels met rust

Door de samenwerking van een aantal instanties is een aanvulling op de luchtvaartgids (AIP) Nederland tot stand gekomen. Hierin wordt een aantal vogelreservaten aangegeven, die tot op een hoogte van ruim 300 meter (1000 feet) gemedend dienen te worden. Dit is het gevolg van een overeenkomst tussen een aantal landelijke organisaties op het gebied van natuurbehoud, de Rijksluchtvaartdienst en de Koninklijke Luchtmacht. De laatste jaren was er toenemend aantal vogelverstoringen door laagvliegende vliegtuigen boven vogelconcentraties op de Waddenzee, IJsselmeerpolders en Biesbosch geconstateerd.

De 11 belangrijkste gebieden (waaronder Dollard, Robbenplaat bij Schiermonnikoog/Rottum, Boschplaat op Terschelling, Griend, Balgzand, Makkumerwaard, Zuidelijk Flevoland, Biesbosch, Het Verdrongen Land van Saeftinge, Posthuiswad en Kroonspolders op Vlieland) worden behalve in het AIP, ook gearceerd op de vliegkaarten aangegeven als 'bird sanctuaries'. De gebieden waar alleen 's zomers of 's winters veel vogels voorkomen, worden op de kaarten met een toelichting in de AIP vermeld. Voor de diverse regio's worden detailkaarten gemaakt, waarop de kwetsbare gebieden worden aangegeven.

Hierover zijn door de samenwerkende instanties een folder en een poster uitgegeven welke zijn verspreid onder alle militaire en burgerlijke luchtvaarders, vliegvelden, opleidingsscholen en dergelijke. Zolang de voorraad strekt zijn poster en folder gratis, onder meer bij 'Vogelbescherming', verkrijgbaar.

Eidereenden en meeuwen

In 'Het Bakken' (10e jaargang, no. 268, 6 juli 1977, pag. 3) lazen wij: Langs de glooiing op Vlieland werd ook dit jaar weer een proef genomen hoe de overlevingskansen en de mogelijkheden van jonge Eidereenden zijn. Deze proeven werden geleid door het NIOZ (Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Zee) op Texel. Zo'n 700 tot 800 eendjes werden goed gevoed in optimale conditie losgelaten. Een flinke groep van deze eendjes zwom langs de glooiing en dat trok onmiddellijk de aandacht van een zestal meeuwen. Onmiddellijk begonnen zij duikvluchten uit te voeren in de hoop even gemakkelijk aan een maal te komen. De eendjes schrokken zichtbaar maar bleven dicht bij elkaar. Er bleef er geen één achter bij de groep en het maal ging niet door. De meeuwen (Zilvermeeuwen? red.) vingen geen 'eend', maar ditmaal vingen zij 'bot'. Het bleek dat er dit jaar bijzonder weinig voedsel in de Waddenzee voor de jonge Eidereenden was. Zonder hulp zouden de verzwakte en ondervoede jonge eenden een gemakkelijke prooi van meeuwen zijn geworden. De opgefokte eendjes zullen de eerste tijd nog bijgevoerd worden, waarna ze langzamerhand zelf de kost moeten gaan zoeken.

Geen slakkengif

In Het Vogeljaar 25 : 69 las ik over gebruik van bier om slakken te verdrijven. Dit is een minder vriendelijke manier omdat de slakken er gek op zijn en zich er in verdrinken. Rabarberbladeren, houtwol en stro 's avonds uitleggen en 's morgens naar de composthoop brengen is beter. Of kiezels, fijn gemaakte eierdoppen neerleggen of kalk strooien. En natuurlijk het niet-verjagen van natuurlijke vijanden zoals: egel, hazelworm, Spreeuw, Merel en andere dieren. Verder afweerplanten neerzetten, zoals salie, hysop en alle thijmsorten. Een heel goed middel is (en niets kost) een handjevol dennennaalden strooien om de planten. Dit heeft voordelen o.a. weert de slak, houdt vocht vast en werkt nog composterend. Lees vooral 'Milieuvriendelijke vrienden' (uitg. De Driehoek, Amsterdam).

● J. A. Wiersma, Oude Koemarkt 39, Sneek.

Wijziging in Britse vogelwet

De Turkse Tortel mag in Engeland voortaan gedood of gevangen worden door daartoe bevoegde personen. De Engelse vogelbescherming heeft daartegen geprotesteerd omdat, gedurende de broedtijd, verarring met de Tortelduif mogelijk is.

In Engeland vallen vanaf 15 april 1977 onder volledige bescherming: Purperreiger, Pijlstaart, Giervalk, Witgatje, Dwergmeeuw, Zwartkopmeeuw, Strandleeuwerik, Boomkruiper, Cettis Zanger en Roodmus. Alle recente kolonisten, met uitzondering van de

Pijlstaart, die ruim 100 jaar geleden voor het eerst in Schotland broedde. Het Witgatje broedde in Westmoreland (1917) en Inverness (1959), Zwartkopmeeuwen nestelden voor het eerst in 1968 in Hampshire en sinds 1972 hebben de Cettis Zanger zich opmerkelijk verspreid. Dwergmeeuw werd broedend in 1975 in de Ouse Washes aangetroffen. Boomkruipers worden soms verward met de Taigaboomkruiper, Purperreigers komen in de zomer regelmatig voor, Roodmussen breiden zich via Scandinavië uit en Giervalken kunnen als broedvogel voorkomen.

Internationaal Colloquium in Portugal

Binnenkort verschijnt een verslag gepubliceerd van het Internationale Colloquium over Waterrijke Gebieden (Lissabon, 23-24 oktober 1976). Het eerste nationale colloquium over ornithologie, dat voor een deel was gewijd aan watervogels, heeft op 23, 24 en 25 april 1977 plaatsgehad en was georganiseerd met hulp van Mobil Oil Portuguesa.

Kersenkwekers contra Spreeuwen

Volgens een bericht van 14 juli 1977 hebben Belgische militairen in het Belgisch Limburgse plaatsje Wellen, in opdracht van het ministerie van Landbouw, 40.000 Spreeuwen vernietigd om de kersenboomgaarden te beschermen.

Sinds 1972 heeft het Belgische leger vele kilo's TNT dynamietlading gebruikt om ruim 500.000 Spreeuwen te doden (zie ook Het Vogeljaar 23 : 171 & 278).

The Fish and Wildlife Service van het Amerikaanse ministerie van binnenlandse zaken heeft een middel ontwikkeld om vogels in kersenboomgaarden af te schrikken. Indien dit middel officieel wordt erkend zal het de eerste maal zijn dat een chemisch bestanddeel tegen vogelschade aan fruit wordt toegelaten.

Methiocarb is een kort werkend carbaminat, dat onder invloed van zonlicht snel in kracht afneemt en een braakmiddel is. Vogels, die enige behandelde kersen eten leren snel de smaak met de werking te verbinden. Omdat het slechts van voorbijgaande aard is, hebben de vogels er geen nadelige gevolgen van. Methiocarb wordt al 10 jaar lang onder normale omstandigheden in de vrije natuur beproefd. In deze periode zijn geen gevallen voorgekomen, dat de dood van vogels heeft veroorzaakt. Deskundigen menen dat het middel bruikbaar is bij iedere soort die de kwekerijen en boomgaarden bezoekt.

Methiocarb wordt al vele jaren gebruikt als middel tegen slakken die op bloemen en heesters leven. Sinds die voorjaar 1976 is het toegestaan Methiocarb te gebruiken ter bescherming van de maisplantages tegen Epauletspreeuwen (*Agelaius phoeniceus*), welke in Amerika heel verwarrend Blackbirds worden genoemd. Ook hier schijnt het nieuwe middel een goede oplossing van het schadeprobleem te geven.

Eieren van Visarend gestolen

In de Highlands van Schotland werden de vier eieren uit het nest van een Visarend gestolen. Men vermoedt dat de daders onder bescherming van de duisternis in het afgesloten gebied zijn binnengedrongen, daarna het prikkeldraad rond het nest hebben doorgeknipt en de vier eieren uit het nest hebben meegenomen uit de circa 20 meter hoge nestplaats. Times 11.5.77.

Oehoe gestolen

Onbekende dieven hebben wederom een Oehoe gestolen. Dit maal hebben dieven begin juni 1977 onder bescherming van een hevige onweer 's nachts negen kooien in de dierentuin van Neurenberg opengebroken. Bild 13.6.77.

Griekse pelikansen beschermd

De Witte Pelikaan en de Kroeskoppelikaan, die in Griekenland broeden, zijn opgenomen op de lijst van vogels waarop in dit land niet mag worden geschoten.

Polen beschermt alle stootvogels

Het is de Poolse vogelbeschermers gelukt met ingang van 1 juli 1975 de Havik en de Sperwer een volledige wettelijke bescherming te kunnen verschaffen. Hierdoor vallen alle stootvogels in Polen nu onder de beschermde vogelsoorten.

Parathion en andere giften

In verschillende delen van ons land zijn deze zomer wederom meldingen binnengekomen van onnatuurlijke vogelsterfte, ten gevolge van gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dat de bestrijding van langpootmuggen en emellen niet altijd even onschuldig is wordt nog door velen helaas onderkend!

Nieuwe mode bedreigt vogels.

Haviken doodgeschoten

Op 22 juni 1977 werd bij de politie melding gemaakt dat drie bijna volwassen jongen in een haviksnest in het buurtschap Kotten bij Winterswijk door geweerschoten werden gedood. In mei werd een nest van een Havik met 5 eieren tussen Meddo en Huppel doorzeefd met geweerschoten. Een ander geval deed zich voor nabij het Korenburgerveen te Lichtenvoorde waar vijf jonge Haviken uit een nest werden geroofd!

Er wordt in deze streek al gesproken over een vermoedelijke georganiseerde moord op stootvogels.

Nieuwe mode bedreigt vogels

Er heeft zich een nieuwe mode ontwikkeld, waarvoor wij terdege dienen op te letten. Nagels van de klauwen van stootvogels blijven meer en meer in halskettingen verwerkt te worden. En zelfs hele poten worden als versiercel gebruikt. Dat hiervoor ook poten en nagels van inlandse uilen en stootvogels zullen worden gebruikt is vanzelfsprekend. Daarnaast ziet men nu ook het gebruik van mooie getekende of gekleurde veertjes aan halskettingjes of oorbellen gemonteerd. Deze mode kan zich ook verder ten ongunste van onze vogels ontwikkelen. Er zijn tekenen dat ook het dragen van veren op hoeden weer terug gaat komen.

Met de grote sterntjesmoord in het begin van deze eeuw nog vers in de herinnering, waarbij zelfs grote aantallen dode sterns ten behoeve van de veren op hoeden naar Frankrijk werden uitgevoerd, dienen we bijzonder waakzaam te blijven dat hier geen ernstige uitwassen zullen ontstaan.

Over de ontwikkeling van deze nieuwe mode blijven wij door onze lezers graag geïnformeerd.

J.T.

Foto: D. Arnhem.

